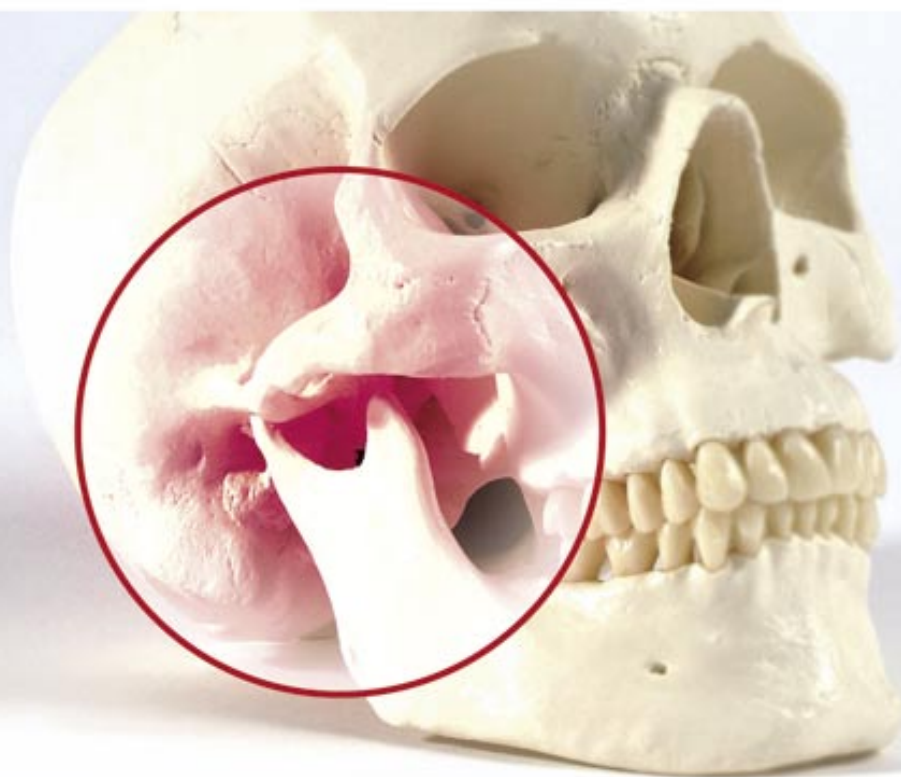

Vladimír Machoň a kolektiv

Léčba onemocnění čelistního kloubu

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

MUDr. Vladimír Machoň a kolektiv

LÉČBA ONEMOCNĚNÍ ČELISTNÍHO KLOUBU

Pořadatel díla:

MUDr. Vladimír Machoň

Autorský kolektiv:

MUDr. Vladimír Machoň – *Chirurgie hlavy a krku, Nemocnice Na Homolce, Praha*

prim. MUDr. Jan Paska – *Chirurgie hlavy a krku, Nemocnice Na Homolce, Praha*

prim. MUDr. Dušan Hirjak, PhD. – *Klinika ústnej, čeľustnej a tvárovej chirurgie, Fakultní nemocnice Ružinov, Bratislava*

Recenze:

Prof. MUDr. Jiří Mazánek, DrSc.

Doc. MUDr. Jiří Zemen, PhD.

© Grada Publishing, a.s., 2008

Cover Photo © Allphoto, 2008

Vydala Grada Publishing, a.s., U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 3345. publikaci

Odpovědná redaktorka Lucie Kettnerová

Spolupráce při redakčním zpracování PhDr. Anna Monika Pokorná

Sazba a zlom Josef Lutka

Obrázky dodali autoři.

Počet stran 88

Vydání první, Praha 2008

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

Nakladatelství Grada Publishing, a.s., děkuje
Nemocnici Na Homolce za exkluzivní spolupráci
a finanční podporu této publikace

Názvy produktů, firem apod. použité v této knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění ale nevyplývají pro autory ani pro nakladatelství žádné právní důsledky.

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha ani její část nesmějí být žádným způsobem reprodukovány, ukládány či rozšiřovány bez písemného souhlasu nakladatelství.

ISBN 978-80-247-2394-5 (tištěná verze)

ISBN 978-80-247-6281-4 (elektronická verze ve formátu PDF)

© Grada Publishing, a.s. 2011

Obsah

Poděkování	7
Úvod	8
1 Anatomie	9
2 Etiologie onemocnění temporomandibulárního kloubu	13
2.1 Anatomické faktory	13
2.2 Traumatické faktory	13
2.3 Psychosociální faktory	13
2.4 Patofyziologické faktory	14
2.5 Celkové faktory	14
3 Vyšetření čelistního kloubu	15
3.1 Klinické vyšetření	15
3.2 Zobrazovací metody	18
4 Onemocnění čelistního kloubu	23
4.1 Extrakapsulární (mimokloubní) onemocnění	23
4.2 Intrakapsulární (nitrokloubní) onemocnění	25
4.3 Zánětlivě degenerativní onemocnění	30
4.4 Poruchy hybnosti – hypermobilní stavy	33
4.5 Poruchy hybnosti – hypomobilní stavy	34
5 Léčba onemocnění temporomandibulárního kloubu	37
5.1 Léčba příčinná	37
5.2 Léčba symptomatická	37
6 Konzervativní (nechirurgická) léčba	39
6.1 Primární pohovor	39
6.2 Domácí šetřicí režim	39
6.3 Cvičení otevírání	39
6.4 Relaxační cvičení	40
6.5 Masáže žvýkacích svalů	40
6.6 Klidová poloha dolní čelisti	41
6.7 Izometrická cvičení	41
6.8 Repoziční cvičení	42
6.9 Termoterapie	42
6.10 Imobilizace kloubu	43
6.11 Mobilizace kloubu	43
6.12 Okluzní dlaha	44

7	Miniinvasivní léčba	47
7.1	Opich kloubu	47
7.2	Intraartikulární aplikace	48
7.3	Artrocentéza	49
7.4	Artroskopie	52
8	Další možnosti léčby	55
8.1	Chirurgická léčba	55
8.1.1	Operace na měkkých tkáních kloubu	56
8.1.2	Operace na tvrdých tkáních kloubu	57
8.2	Rekonstrukce čelistního kloubu	59
8.2.1	Kostní štěp	59
8.2.2	Totální kloubní náhrada	60
9	Příklady z praxe. Kazuistiky	63
	Literatura	77
	Rejstřík	83

Poděkování

Za to, že vznikla tato příručka, náleží nezměrný dík mým spoluautorům, prim. MUDr. J. Paskovi a prim. MUDr. D. Hirjakovi, Ph.D., a to za maximální podporu a přízeň.

Další díky patří lidem, kteří mi ukázali krásu chirurgie a stomatochirurgie. Lidem, kteří mi umožnili pracovat, pomáhali mi a učili mě: MUDr. L. Sefzig, Dr. med. dent. M. Mrzilek, MUDr. L. Štětka, doc. MUDr. M. Machálka, CSc., MUDr. O. Bulik, Ph.D., doc. MUDr. J. Kozák, CSc., prim. MUDr. M. Hubáček, MUDr. A. Kašťáková, Ph.D., a zejména pak M. F. Dolwick z University of Florida.

Zvláštní poděkování patří doc. MUDr. J. Zemenovi, Ph.D. a prof. MUDr. J. Mazánkovi, DrSc., kteří se ujali důkladné recenze knihy a za jejichž cenné připomínky upřímně děkuji.

Poděkování za pomoc při realizaci knihy náleží D. Schönové a MUDr. V. Lukášové.

V neposlední řadě děkuji svým rodičům a nejbližším.

V Praze dne 7. 10. 2007

Vladimír Machoň

Úvod

... i malé věci mohou způsobovat velké potíže ...

... tvrzení, které bezpochyby platí pro čelistní kloub. Pro kloub, který spojuje lebku s mandibulou. Pro kloub, který umožňuje pohyb dolní čelisti. Pro kloub, který se podílí na příjmu potravy a mluvě. A jak je zřejmé – pro kloub, jenž patří k nejvytíženějším v lidském těle. Proto i onemocnění čelistního kloubu jsou velice častá. Podle některých studií trpí poruchou funkce čelistního kloubu 40–60 % populace.

Zapeklitostí tohoto kloubu je jeho lokalita – hlavičky je součástí dolní čelisti, jamka se nachází na lebeční spodině v intimní blízkosti zvukovodu. Není divu, že diagnostika poruch svádí k mylným úvahám, v řadě případů pacienti migrují mezi ORL lékaři, stomatology, neurology, aniž by byl učiněn správný diagnostický závěr.

Čelistní kloub zároveň patří k nejsložitějším kloubům lidského těla, a proto ani jeho léčba není jednoduchá – naopak. Je náležitě problematická a velice často zdlouhavá, vyžadující trpělivost pacienta i lékaře.

Cílem následujícího textu je prezentovat složitou problematiku onemocnění temporomandibulárního kloubu pokud možno co nejjednodušeji. Tento text nemá ambice stát se přísně vědeckou publikací, ale naopak být pomocníkem v každodenní praxi (nejen) stomatologa.